

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента на дисертаційну роботу **Юрченко Алли Миколаївни** на тему:
«Розбудова систем внутрішнього контролю в органах публічної влади та
установах публічного сектору», поданої на здобуття наукового ступеня доктора
філософії
за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування

Актуальність теми дисертації. Для ефективної боротьби з корупцією та фінансовими злочинами держава повинна мати систему незалежних органів, які здійснюють фінансовий контроль та активно використовувати інструменти аудиту та моніторингу. Державний контроль в системі запобігання корупції та фінансових злочинів, зокрема, має на меті створення відкритої та прозорої публічної політики, що дозволяє мінімізувати ризики зловживань та забезпечити належне використання бюджетних коштів.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна. Результати дисертаційного дослідження належним чином аргументовані з використанням загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Відзначено, що результативність системи публічного управління значною мірою залежать саме від присутності контрольного елементу в забезпеченні організації суспільства, правовому функціонуванні суспільних відносин. Структура роботи є послідовною та збалансованою в частині виконання поставлених завдань, висвітлення авторських ідей і досягнення мети дослідження.

Значення дослідження для науки і практики та напрями його використання. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації мають наукову новизну, практичне значення та суспільну корисність, які на належному рівні методологічно та емпірично обґрунтовані.

Зокрема, вперше:

- обґрунтована потреба у створенні національної незалежної структури Центру розвитку внутрішнього контролю – з метою інституційного зміцнення та методологічного супроводу роботи систем внутрішнього контролю

в органах публічної влади та установах публічного сектору. Такий Центр відповідатиме за навчання, акредитацію фахівців, розробку методичних рекомендацій, а також моніторинг впровадження кращих практик у державних установах. Це сприятиме уніфікації підходів, підвищенню професійного рівня управлінських кадрів і забезпеченню системного контролю за якістю функціонування внутрішнього контролю, відповідно до європейських стандартів.

Удосконалено:

- визначення ключових напрямів вдосконалення системи внутрішнього контролю, таких, як: інституційне зміцнення, що передбачає створення чіткої організаційної структури системи контролю, визначення відповідальності, незалежність внутрішнього контролю від виконавців, підвищення професійної компетентності персоналу через навчання та впровадження сучасних методик; ризик-орієнтований підхід, що полягає у проактивному виявленні та оцінюванні ризиків у процесах управління фінансами та ресурсами, дозволяє зосередити зусилля контролю саме на проблемних зонах, підвищуючи ефективність і зменшуючи ймовірність виникнення втрат, зловживань чи нецільового використання коштів; підвищення прозорості та підзвітності, що включає в себе регулярну звітність, доступ до інформації про результати контролю, відкриті бази даних, контроль з боку громадськості, формує доброчесність серед службовців і сприяє розвитку культури підзвітності в державному управлінні;

- підходи до оцінки ефективності системи внутрішнього контролю та визначення його безпосереднього впливу на соціально-економічний розвиток країни: створення умов для більш справедливого та ефективного розподілу бюджетних ресурсів; підвищення якості державних послуг (у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту); стимулювання економічного зростання через зниження рівня корупції та підвищення привабливості для інвесторів; посилення інституційної спроможності держави до реагування на виклики та кризи;

- обґрунтування напрямів європейської інтеграції системи внутрішнього контролю в Україні як фактору зміцнення ефективності публічного управління загалом, що передбачає гармонізацію законодавства, впровадження кращих практик, активну міжнародну співпрацю, спеціалізованого інституційного забезпечення.

Дістали подальшого розвитку:

- теоретично-практичне обґрунтування забезпечення ефективної діяльності системи внутрішнього контролю у органах публічної влади та установах публічного сектору;

- визначення специфіки організації системи внутрішнього контролю як невід'ємної частини управлінських процесів в органах публічної влади, установах публічного сектору та реального інструменту управління, який дозволяє попереджати ризики, виявляти неефективність і зловживання ще на етапі планування або реалізації рішень;

- напрями подальшої інтеграції внутрішнього контролю в систему публічного управління України в умовах євроінтеграції як механізму управлінського вдосконалення, що виступає підґрунтям для стратегічного планування, аналізу ефективності політик, розробки інноваційних рішень та передбачає прозорість, публічну підзвітність, належне управління фінансами, ефективне використання бюджетних коштів.

Варто наголосити, що у представленій роботі на належному рівні здійснено характеристику державного контролю у контексті реалізації євроінтеграційних намірів України. Важливим кроком вдосконалення внутрішнього контролю є створення національної незалежної структури, такої як Центр розвитку внутрішнього контролю, який забезпечує методологічний супровід реформ, організовує навчання та акредитацію фахівців, а також здійснює моніторинг впровадження найкращих практик у публічному секторі. Така інституція посилює інституційну спроможність державних установ і сприяє системному впровадженню європейських стандартів. Вдосконалення системи внутрішнього контролю в державних установах України є важливим аспектом інтеграції країни до європейського простору, що передбачає наближення національних стандартів

публічного управління до вимог Європейського Союзу. У цьому контексті внутрішній контроль набуває нових функцій, спрямованих на забезпечення прозорості, підзвітності та ефективного управління державними фінансами. Європейські принципи та стандарти ставлять акцент на необхідності своєчасного виявлення ризиків, запобігання корупційним проявам і оптимізації використання бюджетних ресурсів, що дозволяє підвищити якість державних послуг і зміцнити довіру громадян.

Разом з тим, хочу відмітити низку дискусійних моментів у дисертації, зокрема такі.

1. На с. 213 авторка пропонує ідею пілотного впровадження проєкту “Центр розвитку внутрішнього контролю” на базі існуючих структур із подальшим виокремленням у самостійну установу. Авторка наголошує на тому, що важливо передбачити залучення міжнародних партнерів для підтримки створення та функціонування Центру, що сприятиме впровадженню найкращих світових практик у сфері внутрішнього контролю. Прикладне значення цієї пропозиції суттєво виросло б за умови конкретизації, на базі конкретно яких структур, у якому органі влади можна було б пілотувати роботу Центру розвитку внутрішнього контролю.

2. Досить сильною є теоретична основа роботи. Авторка дослідила значне число праць вітчизняних та зарубіжних вчених, які здійснювали аналіз проблематики державного контролю. Проте, мені видається, що для дослідницькому задуму Алли Миколаївни більше відповідав би здійснений поглиблений теоретичний аналіз також того числа сучасної наукової літератури, який розкриває проблемні аспекти впровадження нових інструментів державного контролю відповідно обставинам реалізації євроінтеграційних намірів України, певним чином ускладненим правовим режимом воєнного стану.

3. Методологічне значення мав би також поглиблений аналіз можливостей посилення громадського контролю у системі публічного управління та адміністрування України у вимірі адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу.

Означені пропозиції носять рекомендаційний характер.

Загальний висновок. Дисертація Алли Миколаївни Юрченко на тему: «Розбудова систем внутрішнього контролю в органах публічної влади та установах публічного сектору» подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» є завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему. Текст роботи викладено у науковому стилі, розділи дисертації пов'язані між собою структурно і змістовно, висновки та узагальнення є достатньо аргументованими.

Загалом за результатами ознайомлення із роботою можна зробити висновок, що дисертація на тему: «Розбудова систем внутрішнього контролю в органах публічної влади та установах публічного сектору» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами) та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 № 341).

Рецензент:

доктор філософії у галузі публічного управління та адміністрування,
доцент кафедри публічного адміністрування

Міжрегіональної Академії
управління персоналом

Ярослав ЧМИР